

Stockholm 2017-03-12

Justitieutskottets delegationsresa till Norge den 7 – 9 februari 2017

Inledning

Justitieutskottet har beslutat att med delegation besöka Oslo, Norge, den 7-9 februari 2017. Resans syfte har av utskottet fastställts enligt följande.

Syftet med utskottets resa är främst att fördjupa sig i olika frågor inom utskottets beredningsområde. Det rör sig främst om frågor rörande kameraövervakning, avtal om att hyra fängelseplatser i annat land och mer allmänt om innehållet i kriminalvården. Vidare är avsikten att följa upp några av de frågor som utskottet studerade vid sitt senaste besök, bl.a. arbetet mot radikaliserings och hanteringen av s.k. återvändare från IS och arbetet med s.k. narkotikadomstolar.

Reseberättelse

Ett av syftena med resan var att delegationen skulle få bättre **kunskap om arbetet mot radikaliserings, hanteringen av återvändare från IS**. Delegationen besökte Justis- och beredningsdepartementet. Utskottet fick en inledande presentation av departementets arbete av statssekreterare Toril Charlotte Ulleberg Reynolds och departementsrådet Tor Saglie. Statssekreteraren nämnde bl.a. en informationskampanj på internet riktad till nyanlända men information om bl.a. hur lång tid det tar att få ett uppehållstillstånd och möjligheterna till arbete i Norge. Vidare framgick att departementet arbetat fram en handlingsplan mot radikaliserings och våldsam extremism. Handlingsplanen omfattar arbetet mot alla former av extremism. Mellan 150 till 200 personer har rest från Norge för att delta i terroristrelaterad verksamhet utomlands och 40 till 50 personer har återvänt. Ungefär 70 procent av de som rest anses ha haft en våldshistorik. Sigurd Skjelde Aaserudhagen redogjorde därefter för **straffansvaret för privatpersoner som deltar i militärt väpnade konflikter**. Utgångspunkten är både norska medborgare, personer som är bosatta i Norge och personer som senare uppehåller sig i Norge kan komma att åtalas för handlingar som de misstänks för att ha begått i en väpnad konflikt i utlandet. De områden som är

aktuella för resor i terrorismsyfte i dag är Afghanistan, Syrien och Ukraina. En tjänsteman från Politiavdelningen berättade därefter om **den norska handlingsplanen mot radikaliserings och våldsamt extremism**.

Handlingsplanen omfattar alla typer av extremism och avsikten är att fånga upp personer som riskerar att radikaliseras så fort som möjligt. I handlingsplanen understryks vikten av den lokala förankringen och kommunernas roll i arbetet. I handlingsplanen anges också att de strukturer som redan finns ska användas i samarbetet.

Vidare fick delegationen vid besöket ta del av en redogörelse för **det norska förbudet mot köp av sexuella handlingar**. Det anfördes att omfattningen av prostitutionen i Norge har minskat efter det att förbudet infördes och att Norge blivit ett mindre attraktivt land att bedriva människohandel i. I Norge finns inte något krav på dubbel straffbarhet när det gäller lagföring av köp av sexuell handling som skett utomlands. Det finns inte några tecken på att våldet mot prostituerade har ökat efter det att förbudet mot köp av sexuella handlingar infördes. Amnestys rapport har lett till diskussioner om förbudet, men några större ändringar är inte att vänta.

Ett annat syfte med resan var att få information om **innehållet i kriminalvården** och även följa upp arbetet med de **s.k. narkotikadomstolarena**. Vid besöket på Justis- och beredskapsdepartementet redogjorde expeditionschefen för Lovavdelningen Unni Gunnes bl.a. för arbetet med de s.k. narkotikadomstolarna. I Norge finns en särskild form av straff för bl.a. personer med drogmissbruk döms till vård och domaren under verkställigheten tar del av att den dömda följer sin vård. För det fall att den dömda inte gör det som ankommer på honom/henne kommer personen att istället avtjäna ett fängelsestraff, vilketets längd angetts i den ursprungliga domen. Man planerar att öka omfattningen av verksamheten så att även personer med blandmissbruk ska kunna dömas till liknande påföljder. I Norge finns även särskilda fängelser för utländska medborgare. Vidare informerar Unni Gunnes om avtalen som Norge ingått med Nederländerna **angående hyra av fängelseplatser**. Av informationen framgår att ungefär 240 personer är överförda från Norge till Nederländerna för att där avtjäna sina fängelsestraff. Cirka 180 av dessa ska utvisas från Norge efter avtjänat straff. Erfarenheterna från detta samarbete är goda. Förfarandet har även vid några tillfälle prövats av Europadomstolen för mänskliga rättigheter, som funnit att förfarandet inte innebär brott mot de mänskliga rättigheterna.

Efter en lunch på det norska Justis- och beredskapsdepartementet tog sig delegationen till svenska ambassaden och träffade där företrädare för Oslo

kommun (Ove Kristofersen) och för Oslo polisdistrikt (Andreas Corvelan). Nämnda representanter informerade bl.a. om samarbetsmodellen SaLTo. SaLTo etablerades i Oslo 2006 i syfte att förebygga ungas kriminalitet och alkoholmissbruk. När det gäller förebyggande av hatbrott och våldsbejakande extremism arbetar SaLTo utan åldersgränser. Det finns en ansvarig SaLTo koordinators i varje polisdistrikt (bydelene). Vidare finns en handlingsplan för arbetet mot hatbrott och våldsam extremism i Oslo, som gäller mellan 2015–2018. De flesta ärenden börjar med att det kommer ett bekymringssamtal, främst från polisen och därefter från skolan.

Delegationen besökte även 22-juli-centrat, som innehåller en utställning om terrorangreppet den 22 juli 2011.

Ett annat syfte med resan var att få information i frågor rörande **kameraövervakning**. Delegationen besökte därför Finansdepartementet och träffade där representanter för departementet och även representanter för det norska tulldirektoratet. Mötet inleddes med att statssekreteraren Jörgen Neasje hälsade delegationen välkommen. Därefter redogjorde en representant för tulldirektoratet för ANPR (automatic number plate recognition) – projektet. Projektet innebär att kameraövervakning sker vid alla 77 gränsövergångar och vid vissa gränsnära vägar. Vidare finns kamrer vid alla färjeterminaler där båtar från utlandet anlöper. Systemet är under utbyggnad och beräknas vara färdigställt 2019. Av informationen från kamerabilden kan man läsa ut bl.a. när bilden togs, fordonets registreringsnummer och köriktning. Systemet kan även utfärda ett larm om ett visst eftersökt fordon fotograferas. Övervakningen syftar bl.a. till ökade kontroller och en ökad målinriktning av de kontroller som görs. En representant från Finansdepartementet redogjorde därefter för den rättsliga regleringen av gränsövervakningen.

Delegationen träffade även ledamöter från Justiskommittén vid ett lunchmöte på Stortinget. Vid lunchen diskuterade ledamöterna aktuella frågor, som t.ex. omorganisationen av polisväsendet.

Delegationens sammanfattande bedömning är att resan till Haag sammantaget uppfyllde det på förhand uttalade syftet med resan.